

ISSN 1999-4214 (print)  
ISSN 2957-5095 (online)

ЕУРАЗИЯ ГУМАНИТАРЛЫҚ ИНСТИТУТЫНЫҢ  
**ХАБАРШЫСЫ**

**ВЕСТНИК**

ЕВРАЗИЙСКОГО  
ГУМАНИТАРНОГО  
ИНСТИТУТА

**BULLETIN**

OF THE EURASIAN HUMANITIES  
INSTITUTE

**№3/2022**

Жылына 4 рет шығады  
2001 ж. шыға бастаған

Выходит 4 раза в год  
Начал издаваться с 2001 г.

Published 4 times a year  
Began to be published in 2001

Астана, 2022

Бас редактор **Дауренбекова Л.Н.**  
*Еуразия гуманитарлық институтының доценті, филология ғылымдарының кандидаты,*  
*Астана, Қазақстан*

Жауапты редактор **Алимбаев А.Е.**  
*Еуразия гуманитарлық институтының доценті, философия докторы (PhD)*  
*Астана, Қазақстан*

**Редакция алқасы**

<b>Аймұхамбет Ж.Ә.</b>	филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан
<b>Ақтаева К.</b>	филология ғылымдарының докторы, профессор, А. Мицкевич атындағы Польша университеті, Познань, Польша
<b>Әбсадық А.А.</b>	филология ғылымдарының докторы, профессор, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан
<b>Бредихин С.Н.</b>	филология ғылымдарының докторы, профессор, Солтүстік Кавказ федералды университеті, Ставрополь, РФ
<b>Гайнуллина Ф.А.</b>	филология ғылымдарының кандидаты, доцент Ә. Бөкейхан атындағы университеті, Семей, Қазақстан
<b>Ермекова Т.Н.</b>	филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан
<b>Есиркепова К.Қ.</b>	филология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай, Қазақстан
<b>Жүсіпов Н.Қ.</b>	филология ғылымдарының докторы, профессор, Торайғыров университеті, Павлодар, Қазақстан
<b>Курбанова М.М.</b>	филология ғылымдарының докторы, профессор, Алишер Навои атындағы Ташкент мемлекеттік өзбек тілі мен әдебиеті университеті, Ташкент, Өзбекстан
<b>Қамзабек Д.</b>	ҚР ҰҒА академигі, филология ғылымдарының докторы, профессор, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан
<b>Құрышжан Ә.</b>	филология ғылымдарының кандидаты, профессор, Ханкук шетелтану университеті, Сеул, Оңтүстік Корея
<b>Онер М.</b>	философия докторы (PhD), профессор, Эгей университеті, Измир, Туркия
<b>Пименова М.В.</b>	филология ғылымдарының докторы, профессор, Шет ел тілдері институты, Санкт-Петербург, РФ
<b>Сайфулина Ф.С.</b>	филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазан федералды университеті, Қазан, Татарстан, РФ

Редакцияның мекенжайы: 010009, Астана қ., Жұмбаев даңғ., 4  
Телефон/факс: (7172) 561 933; E-mail: eagi.vestnik@gmail.com, Сауім: ojs.egi.kz

Еуразия гуманитарлық институтының Хабаршысы.

Меншіктенуші: «Еуразия гуманитарлық институты»

Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитетінде қайта есепке қойылды. Тіркеу № KZ92VPY00046970 17.03.2022

Басуға 17.10.2022ж. қол қойылды. Пішімі 60\*84 1\8. Қағаз офсеттік Көлемі.

БТ. Таралымы 200 дана. Бағасы келісім бойынша. Тапсырыс № 89

«Ақтаев У.Е.» баспасында басылып шықты

© Еуразия гуманитарлық институты

Главный редактор **Дауренбекова Л.Н.**  
Кандидат филологических наук, доцент Евразийского гуманитарного института,  
Астана, Казахстан

Ответственный редактор **Алимбаев А.Е.**  
Доктор философии (PhD), доцент Евразийского гуманитарного института,  
Астана, Казахстан

### **Редакционная коллегия**

<b>Аймухамбет Ж.А.</b>	доктор филологических наук, профессор, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
<b>Актаева К.</b>	доктор филологических наук, профессор, университет имени Адама Мицкевича, Познань, Польша
<b>Абсадық А.А.</b>	доктор филологических наук, профессор, Костанайский региональный университет имени А. Байтурсынова, Костанай, Казахстан
<b>Бредихин С.Н.</b>	доктор филологических наук, профессор, Северо-Кавказский федеральный университет, Ставрополь, РФ
<b>Гайнуллина Ф.А.</b>	кандидат филологических наук, доцент университет имени А. Бокейхана, Семей, Казахстан
<b>Ермекова Т.Н.</b>	доктор филологических наук, профессор, Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан
<b>Есиркепова К.К.</b>	кандидат филологических наук, профессор, Костанайский региональный университет имени А. Байтурсынова, Костанай, Казахстан
<b>Жусипов Н.К.</b>	доктор филологических наук, профессор, Торайгыров университет, Павлодар, Казахстан
<b>Курбанова М.М.</b>	доктор филологических наук, профессор, Ташкентский государственный университет узбекского языка и литературы имени Алишера Навои, Ташкент, Узбекистан
<b>Камзабек Д.</b>	академик НАН РК, доктор филологических наук, профессор, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
<b>Курышжан А.</b>	кандидат филологических наук, профессор, Университет иностранных языков Ханкук, Сеул, Южная Корея
<b>Онер М.</b>	доктор философии (PhD), профессор, Эгейский университет, Измир, Турция
<b>Пименова М.В.</b>	доктор филологических наук, профессор, Институт иностранных языков, Санкт-Петербург, РФ
<b>Сайфулина Ф.С.</b>	доктор филологических наук, профессор, Казанский федеральный университет, Казань, Татарстан, РФ

Адрес редакции: 010009, г. Астана., пр. Жумабаева, 4  
Телефон/факс: (7172) 561 933; E-mail: eagi.vestnik@gmail.com, Сайт: ojs.egi.kz

Вестник Евразийского гуманитарного института.  
Собственник: «Евразийский гуманитарный институт».  
Министерством информации и общественного развития Республики Казахстан Комитет информации постановлено на  
переучет № KZ92VPY00046970 17.03.2022  
Подписано в печать 17.10.2022ж. Формат 60\*84 1/8. Бум.  
Типограф. Тираж 200. Цена согласовано. Заказ № 89  
Напечатано в издательстве «У.Е. Актаева»

Chief Editor **Daurenbekova L.N.**

*Candidate of Philological Science, Associate Professor of the Eurasian Humanities Institute,  
Astana, Kazakhstan*

Editor-in-Chief **Alimbayev A.E.**

*Doctor of Philosophy (PhD), Associate Professor of the Eurasian Humanities Institute,  
Astana, Kazakhstan*

### ***Editorial Board***

- Aimuhambet Zh.A.** Doctor of Philological Sciences, Professor, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan
- Aktayeva K.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Poznan Adam Mitskevich University, Poznan, Poland
- Absadyk A.A.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Kostanay Regional University named after A.Baitursynov, Kostanay, Kazakhstan
- Bredikhin S.N.** Doctor of Philological Sciences, Professor, North-Caucasus Federal University, Stavropol, RF
- Гайнуллина Ф.А.** Candidate of Philological Sciences, Associate Professor Alikhan Bokeikhan University, Semey, Kazakhstan
- Yermekova T.N.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Kaz. National Women's Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan
- Yesirkepova K.K.** Candidate of Philological Sciences, Professor, Kostanay Regional University named after A.Baitursynov, Kostanay, Kazakhstan
- Zhusipov N.K.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Toraighyrov University, Pavlodar, Kazakhstan
- Kurbanova M.M.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Tashkent State University of the Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoyi, Tashkent, Uzbekistan
- Kamzabek D.** Academician of NAS RK, Doctor of Philological Sciences, Professor, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan
- Kuryshzhan A.** Candidate of Philological Sciences, Professor, Hankuk University of Foreign Studies Seoul Korea
- Oner M.** Doctor of Philological (PhD), Professor, Aegean University, Izmir, Turkey
- Pimenova M.V.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Foreign Languages Institute, St-Petersburg, RF
- Seifullina F.S.** Doctor of Philological Sciences, Professor, Kazan Federal University, Kazan, Tatarstan, RF

*Editorial address: 010009, Astana., 4, Prospect  
Zhumabayev Tel/Fax: (7172) 561 933: E-mail:  
eagi.vestnik@gmail.com, Caïm: ojs.egi.kz*

Bulletin of the Eurasian Humanities Institute.

Owner: «Eurasian Humanities Institute».

The Ministry of Information and Public Development of the Republic of Kazakhstan Information Committee decided to re-register No.KZ92VPY00046970 17.03.2022

Signed for printing 17.10.2022 Format 60 \* 84 1 \ 8. Paper.

Printing house Circulation 200. Price agreed. Order No. 89

Printed in the publishing house of «U.E. Aktaev»

©Eurasian Humanities Institute

## МАЗМҰНЫ-СОДЕРЖАНИЕ-CONTENTS

### ТІЛ БІЛІМІ – ЯЗЫКОЗНАНИЕ – LINGUISTICS

ӘБДІМӘУЛЕН Г.А., ҚОҚЫШЕВА Н.М.	«Тіл-мәдениет-қоғам» үштігіндегі әйел концептінің тілдік сипаты (қазақ-ағылшын паремиологиялық бірліктері негізінде).....	7
БЕКЕНОВА Г.Ш.	Ономастикадағы номинациялық сипат.....	16
ЕРМЕКОВА Т.Н., ЖАҢАБАЕВА Н.А.	Қызға қатысты этнографизмдердің танымдық сипаты.....	25
ИМАНБЕРДИЕВА С.Қ.	Ұлы жібек жолындағы прецедентті топонимдер.....	40
КУРМАНОВА Б. Ж., УТЕГЕНОВА А., ИСЛАМГАЛИЕВА В.Ж.	О формах существования казахского и русского языков в языковой ситуации Актюбинской области.....	50
ҚҰСАЙЫНОВА Ж.А., СӘМЕНОВА С.Н.	«Болжау», «жорамалдау» модальді реңктерінің синтаксистегі көрінісі.....	62
САРЕКЕНОВА Қ.Қ.	Абай Құнанбайұлы шығармалары бойынша ғылым-білімге қол жеткізудің жолдары.....	70
ТЕЛҒОЖАЕВА Қ.С., ҚОСЫМОВА Г.С.	Абай әлемін бағалаудағы эмоциялық бірліктер.....	79
ШАДКАМ З., ТҰЯҚБАЕВ Ө.О., СҰЛТАНБЕК Қ.Б.	«Дастұр ал-‘илāж» трактатындағы халық емшілігі – медициналық антропология көзқарасымен.....	89
КҮРКЕБАЕВ К.Қ.	Көне түркі жазба ескерткіш мәтіндерінің транскрипциясы мен аудармаларындағы сәйкессіздіктер.....	101

### ӘДЕБИЕТТАНУ – ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ – LITERATURE STUDIES

АЙМҰХАМБЕТ Ж.Ә., МИРАЗОВА М.Н., АЛИМБАЕВ А.Е.	Әпсаналардағы «қасиетті су» туралы мотивтердің поэтологиясы.....	113
АБИЛХАМИТҚЫЗЫ Р. АМАНГАЗЫКЫЗЫ М., ОРАЗБЕК М.С., СЕКЕЙ Ж.	Ақын Ұ.Есдәулет өлеңдеріндегі дыбыстық қайталаулар..... Абай как архетип поэта.....	124 134
ГАЛЫМЖАНОВ Б.Г.	Юнус Эмре және Мәшһүр Жүсіп шығармашылығының үндестігі.....	144
NURGALI K.R., SIRYACHENKO V.V.	Chekhov's principles of artistic organization in the creative work of G. Musrepov.....	153
МУСАБЕКОВА С.Е., АЙМҰХАМБЕТ Ж.Ә., МИРЗАХМЕТОВ А.А.	Көркем шығарма құрылымындағы түс көру мистикалық мотив ретінде.....	163

---

МУСИНОВА Г.С., ТУЛЕБАЕВА К.Т.	Драмалық шығармалардағы Семей қасіретінің көрінісі.....	175
ТОҚСАМБАЕВА А.О.	Қазіргі қазақ прозасының көркемдік ерекшелігі.....	188

**ТІЛ ЖӘНЕ ӘДЕБИЕТТІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ – МЕТОДИКА  
ПРЕПОДАВАНИЯ ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ – METHODOLOGY OF  
TEACHING LANGUAGE AND LITERATURE**

ШАҚАМАН Ы.Б.	А.Байтұрсынұлының тіл білімдік зерттеулерінің әдіснамалық негізі.....	197
ҚҰРМАМБАЕВА Қ.С.	Көркем шығармаларды оқытуда белсенді оқу әдістерін қолданудың ғылыми-әдістемелік негізі.....	204

А. О. ТОҚСАМБАЕВА Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Семей, Қазақстан  
(e-mail: aiman-63@mail.ru)**ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚ ПРОЗАСЫНЫҢ КӨРКЕМДІК ЕРЕКШЕЛІГІ**

**Аңдатпа.** Қазақ қоғамында орын алып жатқан түбегейлі өзгерістер әлеуметтік рухани өмірімізді жаңа бір белеске шығарды. Кеңес кезіндегі саяси шектеуден, социалистік реализм құрсауынан босаған қазақ көркем сөзі алғашында бірден жол тауып кетпегені де рас. Мұның өзі әдебиетші қауым арасында «қазақ әдебиеті тоқырауға ұшырады, бүгінгі заманның жедел даму қарқынына ілесе алмай қалды» деген пікірлердің туындауына себепкер болды. Алайда, әдебиеттің барлық жанрларында, әсіресе шығармашылық толғанысы ұзаққа кететін проза жанрында да уақыт көшінен қалмай, жаңа заман талабына сәйкес келетін тың тақырыптар мен сюжеттерді негіз еткен шығармалар жазыла бастады.

Мақалада Т. Шапай, Қ. Түменбай, А. Алтай сынды жазушылардың шығармашылығы негізінде қазіргі қазақ прозасының тақырыптық және көркемдік әлемі қарастырылады.

Тәуелсіздік тұсында жаңғырған «жабық» тақырыптардың бірі – Желтоқсан тақырыбының қазіргі қазақ прозасында көрініс тапқандығы көтерілісінен кейінгі қиын кезеңді арқау еткен Қ. Түменбайдың «Қобыз мұңы» әңгімесі мен осы оқиғаны астарлы түрде жеткізген А. Алтайдың «Қаладағы құтпандар» повесіндегі тақырып, образ, көркемдік әдіс-тәсіл ерекшеліктері қарастырылады. Жазушы А. Алтайдың «Қаладағы құтпандар» повесі мәтіндегі интермәтінділік элементтерді, соның ішінде, реминисценция әдісін анықтау арқылы талданады. Зерттеуші көркем мәтінді талдау негізінде тарихи-әлеуметтік, өмірбаяндық реминисценциялардың барын анықтайды және өз тұжырымын мысалдар арқылы дәйектеп отырады. Мақала авторы шығармадағы ХХ ғасырдың аяғында қазақ қоғамында орын алған нақты тарихи фактілерге сілтеме түрінде ұсынылған тарихи-әлеуметтік реминисценциялардың шығарманың көркемдігін күшейтіп тұрғандығын және баяндаудың тарихи-әлеуметтік алғышарттарын жасайтындығын, ал өмірбаяндық реминисценциялардың шығармада іргелі болып табылатындығын және бірінші кезекте автордың өмірінде орын алған нақты оқиғалармен байланысты екендігін анықтайды.

Қазіргі қазақ прозасындағы мистикалық прозаға тән, фольклорлық ой-сананың жаңаша пішінін қабылдау кез келген оқырманға оңай болмасы анық. Ал, әрбір жаңа образ бен көркемдік амал-әдістің тереңіне бойлап, сараптау, оның көркем шығарма мәтіндегі, мәтіннен тыс тұрған құпияларына бойлау – ғылыми мақаланың ең өзекті мәселесі.

**Түйін сөздер:** қазақ прозасы, реминисценция, тарихи реминисценция, өмірбаяндық реминисценция, образ.

**Кіріспе.** Соңғы отыз жыл ішінде қазақ қоғамында болып жатқан түбегейлі өзгерістер әлеуметтік рухани өмірімізді жаңа белеске шығарды. Кеңес кезіндегі саяси шектеуден, социалистік реализм құрсауынан босаған қазақ көркем сөзі алғашында абдырап қалғаны рас. Мұның өзі қоғамда «қазақ әдебиеті тоқырауға ұшырады, бүгінгі заманның жедел даму қарқынына ілесе алмай қалды» деген пікірлер тудырды. Алайда, ұшқыр да оңтайлы жанр – поэзияны айтпағанда, шығармашылық толғанысы ұзаққа

кететін проза жанрында да уақыт көшінен қалмай, жаңа заман талабына сәйкес тың сюжеттерді негіз еткен шығармалар жазылды.

Қазіргі қазақ прозасының тақырыптық деңгейі де кеңейді. Халқымыздың ұлттық танымын, рухын көтеретін, өткеніне көз салатын тарихи романдармен қоса, қазақы ұлттық мінезімізді, салт-дәстүрімізді дәріптейтін әңгіме, повестер дүниеге келуде. Зерттеу мақаламыздың мақсаты – қазіргі қазақ прозасындағы соны тақырыптық ізденістер мен жанрлық-поэтикалық үрдістерді ғылыми тұрғыдан зерделеу арқылы прозалық шығармалардағы авторлық таным, стильдік даралық пен ортақ тақырыптық сипаттарды айқындау.

**Әдістеме және зерттеу әдістері.** Зерттеу барысында көркем мәтінді талдаудың герменевтикалық, интермәтінділік әдістері қолданылады.

Қазіргі қазақ прозасындағы жазушы Т. Шапайдың «Домбыра» атты әңгімесі, желтоқсан тақырыбын арқау еткен Қ. Түменбайдың «Қобыз мұңы» әңгімесі герменевтикалық әдіс арқылы талданса, осы оқиғаны астарлы түрде жеткізген А. Алтайдың «Қаладағы құтпандар» повесі мәтіндегі интермәтінділік элементтерді, соның ішінде, реминисценция әдісін анықтау арқылы талданады.

**Талқылау мен бақылау.** Қазіргі қазақ прозасының тақырыптық өрісі едәуір кеңейіп, кеңестік жүйе кезіндегі жазбақ түгілі, айтуға болмайтын «жабық» тақырыптарға қалам тарту мүмкіндігі туды. Сондай-ақ, еліміздің әлеуметтік өмірінде қоғамдық-саяси шешуші рөл атқарған қазақ әдебиеті тарихының ақтандақ беттері – 1986 жылғы «Желтоқсан», 1989 жылғы «Семей полигоны», «Ауғанстан» тақырыптарына қазақ жазушыларының еркін шабыттана жазуының арқасында біраз көркем прозалық шығармалар дүниеге келді.

Қазіргі қазақ прозасындағы жаңа туындылардың бірі – жазушы Тұрсынжан Шапайдың «Домбыра» атты әңгімесі. Әңгімеде кейіпкердің домбыраға деген сағынышы мистикалық сипат алып суреттелген. Үйіндегі екі домбыраны автор ескі мен жаңаның мәңгілік тартысы ретінде алған. Шығарма сюжетіне, көркем тартыс барысына тың тыныс, көрікті бояу қосатын да осы этнографиялық детальдар. Кейіпкер шеберден домбыра жасап бер деп сұрағанда, ол әнші домбыра ма, күйші домбыра ма деп айырып сұрайды. Бұл екеуі де деп қалады. Расымен сары домбыра ерекше әуезді үнді болып шықты, шапқан сайын зырлаған Құлагер текті домбыра. Ең кереметі, жаңаға бауыр басқан сайын ескі домбыра құлазыған тәрізді болады, семіп бара жатты дейді. Бұл ненің белгісі? Қазақ халқының ұлттық құндылықтарының символы. Жаңа әлем кеулеген сайын, модернизация мен ғаламдану молынан енген сайын ескі дүниелер керексіз болып, ысырылып қала береді. Руханиятта да солай. Жаңаның кейде құны жоқ, бірақ оны мүдделі адамдар істейді, сондықтан ескіні шедевр болса да уақытша болсын лақтыруға бейім тұрады.

Кейіпкер домбыраны үнемі жалғызсырап жүретін алыстағы досына арнатып жасатқан: «Жалғызсырап үнемі алыста жүретін досыма серік болсын деп, бір жақсы домбыра жасатуды көптен ойлағам...» [1, 235]. Өзі оны қолына ұстағанда шабыт кернейді: «Күнде жұмыстан соң саусақтарым шымырлап, бойымды зарық буып, үйге асығам» [1, 236]. «Саусақтарың перне қуалай, көсіп сауғанда, жалғанның жарығына ең бір елеусіз, татымсыз дыбыстың өзін қалт жібермей алып шығатын сезімталдығы қандай!» [1, 236]. Автор бұл жаңа домбыраны «сұңқиған аққу мойнының бас жағы мен орта тұсындағы пернелерден шығатын тәтті күмбір – ақын айтқан қоңыр салқын бейіштің өз үні еді...» [1, 236] деп суреттейді. Жаңа домбыраға ескі домбыра қарама-қарсы тұрғандай: «дүмі жарық» [1, 236], «қаңсып қалған шанақ үмітсіз, жарықшақ дауыспен мағынасыз қаңқ-қаңқ етті. Домбырада күй жоқ еді» [1, 237]. Автор ескісіне еміреніп, оны «текті» деп атайды. Тектілік бұл контексте қазакилықтың синонимі. Ұлттық дәстүрімізден алыстаған сайын тектілігімізден де арылып бара жатқанымыз



ашы шындық. Мынау прагматизм мендеген ессіз дүние өз таңдауын жасады. Өңгіменің идеясы осы. Тұрсынжан Шапайдың барлық әңгімелерінде лықсыған мұңнан көз ашырмайтын булығы бар. Оған жалғыздықты түп қазық қылған гротеск қосылғанда тіпті үдеп кетеді. Бұл әңгімедегі домбыра жай ғана зат емес, домбыра – тұлға.

Жазушы Қуандық Түменбайдың «Қобыздың мұңы» әңгімесі де ұлттық таным пайымымен жазылған туынды. Мұнда автордың баса назар аударатыны жалғыздық мәселесі. Жалғыздық сипатын өзгеше көрсету үшін онда әкелі-балалы екі ұрпақ өкілінің көзқарас алшақтығы негіз етілген. Қала мен дала дилеммасы көне заманнан жалғасқан, Гилгамеш туралы эпоста да бар. Далада өскен қазақ урбанизация – қалаға шоғырлануға көшті. Далалық болмыстың аяғына тұсау түсті. «Қобыздың мұңы» – қазақтың ұлттық шері. Таршылыққа басын салып, асфальтта өскен ұрпақтың санасы жоғалды. Бірақ ішінде бірен-саран тектінің тұяқтары өз болмысын жоғалтпауға тырысты. Өңгіме кейіпкері жас қыздың аты Бәла. Ол әуелде скрипканы оқиды. Желтоқсан көтерілісі кезінде оның ұлттық рухы оянады, ол скрипкадан жеріп, қобызға ауысады. Өңгіменің екінші кейіпкері қыздың әкесі Хайдар Алпамысов болса органда істейді. Қызы мен әкесі екі түрлі болмыс. Бір қанның екіге жарылуы. М. Мағауин таңбалаған жармақ жаратылыс, ұлтсыздану зардабы. Қыздың әкесі жаны қаламаса да өз қанынан безінуге мәжбүр. Ол бастық, бұйрыққа бағынады. Әкесі кофе ішеді, коньяк жұтады, қызының кенет қобызға ғашық болғанына наразы. Әкесі қобызды жамандағанда еуропалықтың эстеттігімен күстаналайтын тәрізденеді: «Баксылар тартқан. Біле білсең, ол ескіліктің қалдығы... Екі аяғыңның арасына қысып ап... Как не приятно! Скрипка тамаша емес пе! Мойныңа тигізіп қана... как красиво!» [2, 196]. Қыз болса қыл қобыздың күңіренген үнінен марқұм анасының үнін елестетеді. Бәлаға скрипканы Крепс деген кемпірді жалдап үйреткен. Бірақ ол жат кемпір қазақ қызына бір жібімей кетті. Қыз «Отырар сазы» ұлт-аспаптық оркестрінен соң қобызды жанына балайды.

Уақыт желтоқсан көтерілісінен соңғы ызғарлы кезең. Қазақтықты, ұлтқа етене тән дүниелерді айтуға болмайды. Бәла қобызды қоғамдағы қысастыққа қарсы төтеп беру үшін сүйіп таңдайды. Әйтпесе жанын жеген жалғыздыққа төзу қиын. Әкесінің бас құрамай жүргені де жанына батады. Автор Бәла сияқты адал сүт емген қыздар ұлттың анасы болуға лайық екеніне меңзейді. Қызы тартқан қобыз сарынынан әңгіме соңында әкесі жылайды. Отанына оралу, жадын жаңғырту киелі қобыз бейнесі арқылы беріледі, ол бабалар рухы.

Автордың көркемдік деталь ретінде алып отырған қобыз – халқымыздың ұлттық аспаптарының ішіндегі ең көне аспап. X-XI ғасырларда өмір сүрген Қорқыт ата дәуірінен бері қылқобыздың сарыны үзілмей келеді. Бұл әңгімедегі кейіпкер жалғыздығы ұлттық сипат алуымен де құнды. Ұлттың жанына түскен зардаптар аңғартылады.

Шығармада желтоқсан оқиғасының да лебі бар. Мысалы: әңгімеде шынайы образдар эпизод арқылы болса да айтылады: Хасен Қож-Ахмет пен Қайрат Рысқұлбеков. Отаршылдыққа деген өшпенділік пен тәуелсіздікке сүйіспеншілік сезімінен туған рух күші шығарманың әлеуметтік айқын бағдары.

Жазушы Асқар Алтайдың «Қаладағы құтпандар» повесінен де тарихи-әлеуметтік реминисценцияның лебі байқалады. «Әдебиеттануға кіріспе» еңбегінде реминисценция терминіне төмендегідей анықтама берілген: «Реминисценция – (көне лат. *reminiscentia* – еске түсіру) – еске түсіру, жаңғырту. Поэтикалық шығармадағы басқа шығарманы еске түсіретін белгілер; әдетте – автордың басқа біреудің образын, мотивін, стилистикалық құрылысын, интонациялық ырғақты қозғалысын бейсаналы түрде алуының нәтижесі. Қазіргі өнерде оқырманның (тыңдаушының) есте сақтауына және ассоциативті қабылдауына арналған саналы қабылдау ретінде кездеседі» [3, 48].

Ал, тарихи реминисценция шығармада тарихи оқиғаларды еске түсіруімен ерекшеленеді.

XX ғасырдың аяғында қазақ қоғамында орын алған ірі саяси үрдістер біз зерттеу нысанына алған «Қаладағы құтпандар» повесінде нақты айтылмай, реминисценция әдісі (еске түсіру) арқылы берілген. Мәселен, иттердің қардың астынан қыз бен жігіттің өлі денесін табатынын бейнелейтін сюжет 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасын еске түсіреді. Себебі, осы оқиғаға дейін автор иттердің жатақхана маңына қалай келгендігін («Іңір қараңғысымен ілесе келгендей төрт ит жастар мекен еткен, ығы-жығы салынған жатақханалардың жанына жақындаған» [4, 31]) және екі жастың бейбіт өміріне куә болғандығын («... жас қайындар түбін жанамалай өткен соқпақ бойында екі адам қайыңға сүйене құшақтасып тұр. Қыз бен жігіт... Оларға аяз да, ақ нұрлы ай сәулесі де әсер етпейтін секілді» [4, 32]) сипаттайды. Повесте іс-әрекеттер болып жатқан қаланың атауы нақты айтылмаса да, оқырман оқиғалардың 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасы орын алған Алматы қаласында өтіп жатқандығын бірден түсінеді: «Қала сыртындағы, тау бауырындағы тоғай арасы жаймашуақ...» [4, 13]. Сонымен бірге, мұрағаттық құжаттардан Желтоқсан оқиғасына қатысушыларды тарату үшін қызметтік иттердің қолданылғандығын және Желтоқсан қатысушыларының көбін қала сыртындағы орманға апарғандығын білеміз.

Повестегі тарихи реминисценциялардың едәуір бөлігінің өмірбаяндық сипатқа байланысты енгендігін де байқауға болады.

«Қаладағы құтпандар» повесінің өмірбаяндық реминисценциялары шынайы өмірде болған тарихи оқиғаға негізделген. Жазушы Асқар Алтай өз өмірбаянында Желтоқсан оқиғасына қатысқандығын және жертөледе жасырынып қана тірі қалғанын айтады. Повесте де иттердің «ұра-подвалға» келетін сәтін суреттейтін эпизод бар: «Түссіз түнек... ұра-подвал жып-жылы екен. Ішінен өткен жылу құбырлары жылытып-ақ тұр. Мұндай жылы жерге тап болған иттер аш та болса көңілдері тоғайып қалғандай» [4, 26]. Осылайша, шығармадағы тарихи реминисценциялар XX ғасырдың соңы мен XXI ғасырдың басындағы қоғамдық өмірдің кең панорамасын жасайды.

Повесте қайта құру кезеңінде орын алған әлеуметтік мәселелер де қарастырылады:

1. Ерлі-зайыптылар арасындағы адалдықтың болмауы. Шығармада ала күшіктің бұрынғы иесінің үйленген бола тұра, аптасына екі, кейде бір рет үлкен қалаға келіп, жас қызбен кездесетіндігі баяндалады: «Иесі орта жасқа кеп қалған адам. Өңі суық. Өте таза, мінсіз киініп жүреді. Машина тоқтағаннан сәл уақыт өтпей-ақ әлі уыздай бойжеткен есікті ашып, алдыңғы орындыққа жайғасады. Қала сыртындағы, тау бауырындағы тоғай арасы жаймашуақ... Жеңіл машина және бұл үшеуі осы арада ұзақ болады... Кейде иесі ала күшікті қыз отыратын алдыңғы орындықтың қуысына тастайтын. Ал өздері артқы креслода түн ортасы болғанша бірге болатын...» [4, 13].

2. Ата-анаға деген мейірімділіктің болмауы. Ақ канденге мейірімін төккен иесі өзінің туған балаларының мейіріміне зәру болып, ақыр аяғында өзі өмір сүрген пәтерде көз жұмып, денесі бірнеше күн пәтерде жатып қалады. Повестегі кейіпкерлердің іс-әрекетінен кемпірдің өмірден өтуінің тек ақ канденге ғана қатты әсер еткендігін байқау қиын емес: «Адамдарға деген жүрегі суып, жалғыз өзі көше-көшенің қалтарыс жерлерімен тайып отырды» [4, 20].

3. Маскүнемдік. Тік құлақтың бұрынғы иесі маскүнем болатын: «Ішімдіктен бір ауруға шалдыққаны шындық... Оның қандай ауру екенін ит қайдан ұқсын? Ит қой» [4, 23]. Иесінің кезекті тепкісіне шыдамаған Тік құлақ үйінен қашып кетеді: «Бұған дейін талай тепкі көрсе де, талай таяқ жесе де кектеніп көрмеп еді иесіне ит» [4, 23]. Осы оқиғадан кейін біраз уақыт өткен соң ит үйіне оралғанда, үймен бірге иесінің де өртеніп кеткенін біледі: «Тік құлақ иіс тартып біраз тұрды. Иесінің өзіне ғана тән күшік кезінен

таныс иісін іздеген. Иесіне тән иіс бұл қанша құмартса да сезілмеді. Өз тәнімен бірге кеткен де... күйік иісі ғана қалған да... Көңілді құлазытар, жүректі көтерер күйік» [4, 24].

4. Жастардың есірткіге тәуелділігі. «Ұзын бойлы үстел үстінен кесектеу нан алып Тік құлақтың аузына тістетті де, өзі бұйрабастың қолынан шприцті алып, оның екінші білегін түргізіп, барлаудан күре тамырын оңай тауып салды. Бұл кезде қыз да білегін дайындап отыр еді. Әлгі шприцпен қызға да, өзіне де қойды» [4, 29].

5. Қылмыс. Иттер қармен жабылып қалған арықтың ішінен қыз бен жігіттің өлі денесін тауып алады: «Торшолақ қар астынан қарайып жатқан алақандай нәрсені иіскелеп, тісімен тартқылай бастады... Арық ішінде адам жатыр екпетінен... Шашы арқасын жапқан бойжеткен... Оның қара етік киген балтыр жағымен айқаса екінші адамның қар астынан аршылмаған денесінің белгісіндей болып тағы екі сирақ шығып жатыр... Қорқынышты көрініске иттер де үрейлене әрі таңырқай қарайды» [4, 33].

6. Ананың қатігездігі. Повестен туған баласын далаға тастап кететін ананы кездестіреміз: «Әйел адам ақ көрпемен ораған қолындағысын аялдамадағы орындық үстіне қоя салып, асығыс тастай жүгірді... Артында қалып бара жатқанға бұрылып, көз де салған жоқ!» [4, 46]. Осылайша, әйел адам жаңа туған нәрестесін тастап кетеді.

Жазушы Асқар Алтай бес иттің тағдыры туралы айта отырып, бүгінгі күні өзекті болып отырған жалпы адами маңызды мәселелерді де, әлеуметтік мәселелерді де көтереді. Автор өзіміз күнде көріп жүрген оқиғаларға басқа тіршілік иесінің көзімен қарауға мүмкіндік береді.

Қазіргі қазақ прозасындағы көркемдік ерекшеліктерді сөз еткенде, кейінгі жылдардағы көркем ойлау бағдарынан мифтік бейнелеуге деген айрықша ұмтылыстарды байқауға болады. Қазіргі таңда ежелгі мифтердің жаңа дәуір әдебиетінде қайта түрлену үрдісі байқалуда. Зерттеуші Ж. Жарылғапов «Ә. Кекілбаев, М. Мағауин, О. Бөкей, Т. Нұрмағамбетов, С. Жүнісов, Д. Досжанов, Р. Сейсенбаев, Ә. Тарази, т.б. жазушылардың шығармашылығындағы мифопоэтикалық форманың өріс алуы әдебиеттанушылардың назарын соңғы кездерде ерекше баурап келе жатқаны рас... Мифологизмді енді қазақ жазушылары болмыс жұмбақтары мен өмірдің мәнісі туралы философиялық ой айтудың тәсілі тұрғысынан өрістетті. Бір сөзбен айтқанда, неомифологизм құбылысы аталмыш кезеңнің модернистік сипатын толықтыра түскен тәуелсіз әдеби ағымдардың біріне айналды» [5,254] деген тұжырым жасайды. Профессор А. Ісімақова: «Миф поэтикасы қазіргі әлемді ауқымды уақыттық мүмкіндіктер арқылы бейнелеулермен байытып, қолданыстағы мәдени метафоралар мен ассоциациялар қорын кеңейтеді. Өз мағыналарын бұрын да танытып үлгерген поэтикалық формулалардың (архетиптердің) қайта тірілуі байқалады» [6, 381] деген пікірді алдыға тарса, әдебиеттанушы Ж. Аймұхамбет: «Қазіргі қазақ ақын-жазушылары авторлық позициясын танытуда, шығарманың идеясын ашып, көркемдік айшықтарын бедерлей түсуде мифтік сюжеттерді, оның ішінде мифтік құбылушылықты мақсатты түрде пайдаланып, шығармашылықпен дамыта қолданғанын байқауға болады» [7, 54] деген тұжырымын айтады. Кейінгі зерттеулерде мифопоэтиканың «реминисценциялар, мотивтер, сюжеттер, тәмсіл сөздер (притчи), аллегориялар, дәйек сөздер, аллюзиялар» формаларындағы нақты көріністерін саралау қолға алына бастады [8, 32].

Миф көркем шығарманың құрылымына еніп, өзгеріске ұшырайды. Сөйтіп көркем өнерге айналады. Мәселен, жазушы Р. Сейсенбаевтың «Өлілер құмды кезіп жүр» романы модернистік ағымдағы мифопоэтикалық пішінді қолданудың жаңа үлгісі. Романда адамзат зұлымдығынан көк теңіздің бүгінгі экологиялық апатты аймаққа айналуы суреттеледі. Автор айналада болып жатқан хаусты, ғылыми-техникалық қарыштау әсерінен болған апатты мифологиялық реминисценциялармен ұсынады [9, 97]. Көркем ой тәжірибесінде аңыздар мен мифтер көркем әдебиеттің әр жанрына терең

сіңіп, өзінің символикалық және аллегориялық мән-мағынасымен баса назар аудартуда. Көркем әдебиетте бұл форма түрлі жағдайларға байланысты, жазушылардың қажетіне қарай қолданыс табады. «Аңыз-ертегілік үлгілер бір шығармаларда өмір шындығын суреттеудегі көптеген амал-тәсілдердің бірі ретінде қолданылса, басқа бір шығармаларда «авторлық идея мен объективті идеяның жарыса дамып, тоғысып түйісер арнасына айналады» [10, 70].

**Нәтижелер.** Тәуелсіздік тұсындағы қазақ прозасының әңгіме, повесть жанры жаңа көркемдік сапаға көтерілді. Оның басты себебі, рухани кеңістігіміз кеңейіп, ұлттық әдебиет саясат құрсауынан ажырады. Әр қаламгер талант қуатын, қаламгерлік тәжірибесін танытуға мүмкіндік алды. Мұның айқын белгісі зерттеу нысанына алынған Қ. Түменбай, Т. Шапай, А. Алтай шығармашылығынан көрінді. Қазақ прозасындағы жаңаша ізденістердің көркем әдебиет дамуының өзгеше бітімін қалыптастыратындығы анықталып отыр.

Мәселен, жазушы Тұрсынжан Шапайдың «Домбыра» атты әңгімесінде автор ескі домбыраға еміреніп, оны «текті» деп атайды. Тектілік бұл контексте қазақилықтың синонимі іспеттес. Ұлттық дәстүрімізден алыстаған сайын тектілігімізден де арылып бара жатқанымыз ащы шындық. Мынау прагматизм мендеген ессіз дүние өз таңдауын жасады. Әңгіменің идеясы осы. Бұл әңгімедегі домбыра жай ғана зат емес, домбыра – тұлға.

Жазушы Қуандық Түменбайдың «Қобыздың мұңы» әңгімесінде автордың көркемдік деталь ретінде алып отырған қобызы – халқымыздың ұлттық аспаптарының ішіндегі ең көне аспап. Бұл әңгімедегі кейіпкер жалғыздығы ұлттық сипат алуымен де құнды. Осы арқылы ұлттың жанына түскен зардаптар аңғартылады.

Ал, жазушы Асқар Алтайдың «Қаладағы құтпандар» повесіне тарихи-әлеуметтік реминисценция тұрғысынан талдау жасау арқылы мынадай мәселелерді анықтадық:

1. XX ғасырдың аяғында қазақ қоғамында орын алған нақты тарихи фактілерге сілтеме түрінде ұсынылған тарихи-әлеуметтік реминисценциялар шығарманың көркемдігін күшейтеді және баяндаудың тарихи-әлеуметтік алғышарттарын жасайды, бұған қоса автор бұл оқиғалар туралы өзінің жеке пікірін білдірмейді.

2. Географиялық сипаттағы тарихи-әлеуметтік реминисценция шығарманың хронотопын ұйымдастырады.

3. Повестегі өмірбаяндық реминисценциялар іргелі болып табылады және бірінші кезекте автордың өміріндегі нақты оқиғалармен байланысты, бірақ автор шығармада өзінің сезімін тікелей білдірмейді.

**Қорытынды.** Қазіргі қазақ прозасы тек тақырыптық, образдық тұрғыдан ғана емес, көркемдік ерекшелік, поэтикалық стиль тұрғысынан да жаңарып, түлегені байқалады. Жаңа тақырып пен өмір құбылыстарын бейнелеудегі тілдік айшықтар арқылы да қаламгерлердің даралық қолтаңбасы айқындалады. Адам және оның өмір сүріп, тіршілік етер ортасындағы заттық әлем арасындағы қарым-қатынасты суреттеу көркем әдебиетте үзіліп қалған үрдіс болатын. Бұл кемшілік, әсіресе, ұлттық әдебиеттерде туған жер, өскен орта, ұлттық ерекшеліктерін тануды тұмшалау салдарынан орын алды. Зерттеу мақаламызда осы олқылықты жоюға тырысқан қазіргі қазақ прозасындағы мотивтердің көркемдік мәнін қарастыруға талпындық. Нәтижесінде бұл мотивтердің түрлі сипатта алынатындығы мәлім болды. Қазақтың жаңа прозасындағы жиі кездесетін жалғыздық, айқай сарынының қолданысына, тақырыптық ерекшеліктеріне талдау жасау арқылы философиялық және психологиялық ой-түйіндер мен дәстүр жалғастығы жөнінде ой қорытындылары жасалды.

Қорыта келгенде, қазіргі қазақ прозасы жаңа көркемдік белеске көтеріліп, өзгеше өрнек қалыптастыру жолына түсті деп ой түйіндеуге әбден болады.

### Әдебиеттер

1. Шапай Т. Екі томдық шығармалар жинағы. 2-том. Эссе, әңгімелер. – Алматы: Арда+7, 2017. – 384 б.
2. Түменбай Қ. Қобыздың мұңы. Хикаяттар мен әңгімелер. – Астана: Фолиант, 2008. – 360 б.
3. Введение в литературоведение (теория литературы): учеб.-метод. пос. / сост. А.Н. Безруков. – Изд. 5-е, доп. – Бирск: Бирск. гос. соц.-пед. акад., 2009. – 180 с.
4. Алтай А. Киллер сауысқан: повестер мен әңгімелер. – Алматы: Арда+7, 2013. – 400 б.
5. Жарылғапов Ж. Қазақ прозасы: ағымдар мен әдістер. Монография. – Қарағанды: ЖШС Гласир, 2009. – 400 б.
6. Исмакова А. Казахская художественная проза. Поэтика, жанр, стиль (начало XX века и современность). – Алматы: Ғылым, 1998. – 394 с.
7. Аймұхамбетова Ж. Оралхан Бөкей прозасындағы мифологизм мәселесі: филол.ғыл.канд. ғылыми дәрежесін алу үшін дайындаған диссертация. – Астана, 1999. – 126 б.
8. Ғалиева А. Қазіргі қазақ романы құрылымындағы мифопоэтикалық пішіндер: филол.ғыл.канд. ғылыми дәрежесін алу үшін дайындаған диссертацияның авторефераты. – Алматы, 2006. – 26 б.
9. Sametova Zh. The Usage of Symbols and Folkloric Elements by Some Modern Kazakh Writers // Milli Folklor. – 2019. – Vol.121. – P. 95-101.
10. Дәдебаев Ж. Қазіргі қазақ әдебиеті. – Алматы: Қазақ университеті, 2002. – 311 б.

### А.О. ТОКСАМБАЕВА

НАО «Университет имени Шакарима города Семей», Семей, Казахстан

## ХУДОЖЕСТВЕННОЕ СВОЕОБРАЗИЕ СОВРЕМЕННОЙ КАЗАХСКОЙ ПРОЗЫ

**Аннотация.** Радикальные изменения, происходящие в современном казахском обществе, способствовали тому, что духовные искания нашего народа вывели развитие литературной мысли на новый уровень. В постсоветское время, освободившись от политических ограничений социалистического реализма, казахское художественное слово не сразу нашло себе дорогу. Это послужило поводом для появления среди литературоведческой общественности такого мнения, что «казахская литература переживала стагнацию, не могла следовать быстрым темпам развития современности». Однако во всех родах литературы, особенно в эпосе, где жанровое наполнение затянулось, постепенно стали создаваться произведения, раскрывающие новые темы и сюжеты, отвечающие требованиям нового времени.

В статье рассматривается идейно-тематическое и художественное своеобразие современной казахской прозы на основе творчества таких писателей, как Т. Шапай, К. Тюменбай, А. Алтай.

Одна из «закрытых» тем, возрожденных в годы независимости, – это художественное воссоздание декабрьских событий, произошедших в Алма-Ате в 1986 г. Впервые в современной казахской прозе на данную тему написал свой рассказ «Қобыздың мұңы» («Печаль кобыза») К. Тюменбай, далее эстафету продолжил Аскар Алтай в своей повести «Қаладағы құтпандар» («Городские собаки»). Автор, используя уникальные образы и особенности художественного метода, даёт своё видение периода декабрьского восстания. Повесть писателя А. Алтая «Қаладағы құтпандар» («Городские собаки») авторы статьи рассматривают через литературоведческую призму интертекстуального анализа с определением такого элемента художественной системы, как реминисценция. Исследователь на основе анализа художественного текста выявляют наличие историко-социальных, биографических реминисценций и аргументируют свои выводы на примерах. Автор статьи устанавливают, что историко-социальные реминисценции, представленные в произведении в виде ссылок на

конкретные исторические факты, имевшие место в казахском обществе в конце XX века, усиливают художественность произведения и создают историко-социальные предпосылки повествования, а биографические реминисценции являются фундаментальными в произведении и связаны, в первую очередь, с конкретными событиями, имевшими место в жизни автора.

Восприятие новой формы фольклорной мысли, характерной для мистической прозы в современной казахской прозе, будет чрезвычайно интересно каждому читателю. Самая насущная проблема данной научной статьи – анализируемые новые образы и художественные приемы, с целью раскрытия тайн, заложенных как в тексте художественного произведения, так и вне данного текста.

**Ключевые слова:** казахская проза, реминисценция, историческая реминисценция, биографическая реминисценция, образ.

**A.O. TOXAMBAYEVA**

Shakarim University, Semey, Kazakhstan

### **ARTISTIC ORIGINALITY OF MODERN KAZAKH PROSE**

**Annotation.** The radical changes taking place in modern Kazakh society have contributed to the fact that the spiritual quest of our people has brought the development of literary thought to a new level. In the post-Soviet period, having freed itself from the political restrictions of socialist realism, the Kazakh artistic word did not immediately find its way. This was the reason for the appearance of such an opinion among the literary community that «Kazakh literature was experiencing stagnation, could not follow the rapid pace of development of modernity». However, in all kinds of literature, especially in the epic, where the genre content was delayed, works gradually began to be created that reveal new themes and plots that meet the requirements of the new time.

The author of the article examines the ideological, thematic and artistic originality of modern Kazakh prose based on the work of such writers as T. Shapai, K. Tyumenbai, A. Altay.

One of the «closed» themes revived during the years of independence is an artistic recreation of the December events that took place in Almaty in 1986. For the first time in modern Kazakh prose, K. Tumenbai wrote his story «Kobyzdyn muny» («The Grief of Kobyz») on this topic, then Askar Altai continued the baton in his story «Kaladagy kutpandar» («City Dogs»). The author, using unique images and features of the artistic method, gives his vision of the period of the December revolt. The story of the writer A. Altai «Kaladagi kutpandar» («City Dogs») is considered by the authors of the article through the literary prism of intertextual analysis with the definition of such an element of the artistic system as reminiscence. The researcher, based on the analysis of the literary text, identifies the presence of historical, social, biographical reminiscences and argues their conclusions with examples. The author of the article establishes that the historical and social reminiscences presented in the work in the form of references to specific historical facts that took place in Kazakh society at the end of the twentieth century enhance the artistry of the work and create historical and social prerequisites for the narrative, and biographical reminiscences are fundamental in the work and are associated primarily with specific events that took place in the author's life.

The perception of a new form of folklore thought, characteristic of mystical prose in modern Kazakh prose, will be extremely interesting to every reader. The most pressing problem of this scientific article is the analyzed new images and artistic techniques, in order to reveal the secrets inherent both in the text of the work of art and outside of this text.

**Keywords:** Kazakh prose, reminiscence, historical reminiscence, biographical reminiscence, image.

### References

1. Shapay T. Sobranie sochineniy v dvukh tomakh. Tom 2. Esse, rassказы. – Almaty: Arda+7, 2017. – 384 s.
2. Tumenbay K. Kobyzdyn muny (Pechal' kobyza). Povesti i rassказы. – Astana: Foliant, 2008. – 360 s.
3. Vvedenie v literaturovedenie (teoriya literatury): ucheb.-metod. pos. / sost. A.N. Bezrukov. – Izd. 5-e, dop. – Birk: Birk. gos. sots.-ped. akad., 2009. – 180 s.
4. Altay A. Soroka-killer: povesti i rassказы. – Almaty: Arda+7, 2013. – 400 s.
5. Jarylǵapov J. Qazaq prozasy: aǵymdar men ädister. Monografia. – Qaraǵandy: JSS Glasir, 2009. – 400 b.
6. İsmakova A. Kazahskaia hudojestvennaia proza. Poetika, janr, stil (nachalo HH veka i sovremenost). – Almaty: Ğylym, 1998. – 394 s.
7. Aimühambetova J. Oralhan Bökei prozasyndaǵy mifologizm mäselesi: filol.ǵyl.kand. ǵylymi дәrejesin alu üşin daiyndaǵan disertasia. – Astana, 1999. – 126 b.
8. Galieva A. Qazırǵı qazaq romany qūrylymyndaǵy mifopoetikalıq pışinder: filol.ǵyl.kand. ǵylymi дәrejesin alu üşin daiyndaǵan disertasiyanıñ avtoreferaty. – Almaty, 2006. – 26 b.
9. Sametova Zh. The Usage of Symbols and Folkloric Elements by Some Modern Kazakh Writers // Milli Folklor. – 2019. – Vol.121. – P. 95-101.
10. Dädebaev J. Qazırǵı qazaq ädebietı. – Almaty: Qazaq universiteti, 2002. – 311 b.

#### **Авторлар жайлы мәлімет:**

**Тоқсамбаева Айман Омарқанқызы** – филология ғылымдарының кандидаты, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университетінің профессоры, Семей, Қазақстан.

**Токсамбаева Айман Омаркановна** – кандидат филологических наук, профессор Университета имени Шакарима города Семей, Семей, Казахстан.

**Toxambayeva Aiman Omarkanovna** – candidate of Philology sciences, professor, Shakarim University, Semey, Kazakhstan.